

ŠIFRA UČENIKA

MATURSKI ISPIT

JUN 2018.

MATEMATIKA

U P U T S T V O

VRIJEME RJEŠAVANJA TESTA JE 150 MINUTA

Pribor: grafitna olovka i gumica, hemijska olovka, geometrijski pribor.
Upotreba digitrona nije dozvoljena.

Pažljivo pročitajte uputstvo.

Ne okrećite stranice i ne rješavajte zadatke dok to ne dozvoli dežurni nastavnik.

Test sadrži 20 zadataka.

Tokom rada možete koristiti formule koje su date na stranama 4 i 5.

Uz test je dat i list za odgovore za zadatke višestrukog izbora. Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepisete svoje odgovore za prvih 8 zadataka.

Očekuje se da je kod zadataka otvorenog tipa detaljno napisan postupak rješavanja, da je krajnji rezultat sveden (npr. izvršeno je skraćivanje razlomaka, sabiranje članova iste vrste) i da je napisana odgovarajuća jedinica mjere (kod zadataka iz stereometrije).

Zadatak će se vrednovati sa 0 bodova ako je:

- netačan
- zaokruženo više ponuđenih odgovora
- nečitko i nejasno napisan
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Grafike i geometrijske slike možete crtati grafitnom olovkom.

Ukoliko pogriješite, prekrižite i rješavajte ponovo. Ako ste zadatak riješili na više načina, nedvosmisleno označite koje rješenje ocjenjivač boduje.

Kad završite sa rješavanjem, provjerite svoje odgovore.

Želimo vam puno uspjeha!

* M 8 5 9 1 7 *

PRAZNA STRANA

FORMULE

- $i^2 = -1$, $z = a + bi$, $\bar{z} = a - bi$, $|z| = \sqrt{a^2 + b^2}$, $a, b \in R$
- $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$, $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2)$
- $\sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}}$
- Vietova pravila: $x_1 + x_2 = -\frac{b}{a}$, $x_1 \cdot x_2 = \frac{c}{a}$
- Tjeme parabole: $T\left(-\frac{b}{2a}, \frac{4ac - b^2}{4a}\right)$
- $\log_a b = \frac{\log_c b}{\log_c a}$, $\log_{a^k} b = \frac{1}{k} \log_a b$
- Skalarna projekcija vektora na osu $pr_x \vec{a} = |\vec{a}| \cdot \cos \alpha$
- Skalarni proizvod vektora preko koordinata $\vec{a}_1 \cdot \vec{a}_2 = x_1x_2 + y_1y_2 + z_1z_2$
- Vektorski proizvod vektora preko koordinata
 $\vec{a}_1 \times \vec{a}_2 = (y_1z_2 - z_1y_2)\vec{i} + (z_1x_2 - x_1z_2)\vec{j} + (x_1y_2 - y_1x_2)\vec{k}$
- $\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$, $\cos 2\alpha = \cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha$
- $\sin(\alpha \pm \beta) = \sin \alpha \cos \beta \pm \sin \beta \cos \alpha$,
- $\cos(\alpha \pm \beta) = \cos \alpha \cos \beta \mp \sin \beta \sin \alpha$
- $tg(\alpha \pm \beta) = \frac{tg \alpha \pm tg \beta}{1 \mp tg \alpha \cdot tg \beta}$
- $\sin \alpha + \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$, $\sin \alpha - \sin \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$
- $\cos \alpha + \cos \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$, $\cos \alpha - \cos \beta = -2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$
- Sinusna teorema: $\frac{a}{\sin \alpha} = \frac{b}{\sin \beta} = \frac{c}{\sin \gamma} = 2R$
- Kosinusna teorema: $a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$
- Trougao: $P = \frac{ah_a}{2}$, $P = \frac{ab \sin \gamma}{2}$,
 $P = \sqrt{s(s-a)(s-b)(s-c)}$, $s = \frac{a+b+c}{2}$, $P = r \cdot s$, $P = \frac{abc}{4R}$
- Paralelogram: $P = a \cdot h_a$, Romb: $P = \frac{d_1 \cdot d_2}{2}$ Trapez: $P = \frac{a+b}{2} \cdot h$
- Prizma: $P = 2B + M$ $V = B \cdot H$
- Piramida: $P = B + M$ $V = \frac{1}{3} B \cdot H$
- Zarubljena piramida: $P = B_1 + B_2 + M$, $V = \frac{H}{3} (B_1 + \sqrt{B_1 B_2} + B_2)$

R – oznaka za poluprečnik

- Valjak: $P = 2B + M = 2R\pi(R + H)$, $V = B \cdot H = r^2\pi H$
- Kupa: $P = B + M = R\pi(R + l)$, $V = \frac{1}{3}B \cdot H = \frac{1}{3}R^2\pi H$
- Zarubljena kupa: $P = \pi(R_1^2 + R_2^2 + (R_1 + R_2)l)$, $V = \frac{1}{3}\pi H(R_1^2 + R_1R_2 + R_2^2)$
- Sfera: $P = 4R^2\pi$ Lopta: $V = \frac{4}{3}R^3\pi$
- Rastojanje između dvije tačke: $|AB| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$
- Površina trougla: $P = \frac{1}{2}|x_1(y_2 - y_3) + x_2(y_3 - y_1) + x_3(y_1 - y_2)|$
- Ugao između dvije prave: $\operatorname{tg} \varphi = \left| \frac{k_2 - k_1}{1 + k_1k_2} \right|$
- Rastojanje između tačke i prave: $d = \left| \frac{Ax_0 + By_0 + C}{\sqrt{A^2 + B^2}} \right|$
- Kružna linija: $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$
Uslov dodira kružne linije sa centrom u koordinatnom početku i prave
 $R^2(1 + k^2) = n^2$
- Elipsa: $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$, $F_{\frac{1}{2}}(\pm\sqrt{a^2 - b^2}, 0)$
Uslov dodira prave i elipse: $a^2k^2 + b^2 = n^2$
- Hiperbola: $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$, $F_{\frac{1}{2}}(\pm\sqrt{a^2 + b^2}, 0)$, asimptote hiperbole $y = \pm \frac{b}{a}x$
Uslov dodira prave i hiperbole: $a^2k^2 - b^2 = n^2$
- Parabola: $y^2 = 2px$, $F(\frac{p}{2}, 0)$
Uslov dodira prave i parabole: $p = 2kn$
- Aritmetički niz: $a_n = a_1 + (n - 1)d$, $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2}n$
- Geometrijski niz: $b_n = b_1 \cdot q^{n-1}$, $S_n = \frac{b_1(1 - q^n)}{1 - q}$, $q \neq 1$

U sljedećim zadacima zaokružite slovo ispred tačnog odgovora.

1. Najveći zajednički djelilac za polinome $x^2 - 4x + 4$, $x^2 - 4$, $x^3 - 8$ je:

- A. $x - 2$
- B. $x + 2$
- C. $(x - 2)^2 (x + 2)^2$
- D. $(x - 2)^2 (x + 2)(x^2 + x + 4)$

3 boda

2. Ako je $x + \frac{1}{x} = 3$, čemu je jednako $x^2 + \frac{1}{x^2}$?

- A. 1
- B. 3
- C. 5
- D. 7

3 boda

3. Koja se funkcija dobija kada se odsječak na y-osi funkcije $f(x) = \frac{1}{5}x - 5$ uveća za 4?

- A. $g(x) = 4\frac{1}{5}x - 1$
- B. $g(x) = 4\frac{1}{5}x - 9$
- C. $g(x) = \frac{1}{5}x - 9$
- D. $g(x) = \frac{1}{5}x - 1$

3 boda

4. Date su nejednačine $\frac{x}{2} - \frac{x-4}{3} > 0$ i $x-4 > 3x+6$.

Koji od datih brojeva se nalazi u skupu rješenja obje nejednačine?

- A. -9
- B. -7
- C. -5
- D. -3

3 boda

5. $\operatorname{tg}(-300^\circ)$ jednak je:

- A. $\frac{\sqrt{3}}{3}$
- B. $-\frac{\sqrt{3}}{3}$
- C. $\sqrt{3}$
- D. $-\sqrt{3}$

3 boda

6. Jedna osnovica trapeza je $\frac{4}{5}$ druge osnovice. Za koliko se razlikuju osnovice trapeza ako je srednja linija trapeza 18 cm ?

- A. 4 cm
- B. 6 cm
- C. 8 cm
- D. 12 cm

3 boda

7. Koji od navedenih uslova treba da bude ispunjen da bi se asimptote hiperbole

$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1 \text{ sjekle pod pravim uglom?}$$

- A. $a = b$
- B. $a^2 = b^2$
- C. $a = b + 1$
- D. $b = a + 1$

3 boda

8. Oblast definisanosti funkcije $f(x) = \sqrt[5]{\frac{5}{\sqrt{x}-1}}$ je:

- A. $(0, +\infty)$
- B. $[0, +\infty)$
- C. $(0, 1) \cup (1, +\infty)$
- D. $[0, 1) \cup (1, +\infty)$

3 boda

Zadatke koji slijede rješavajte postupno.

9. Ako je $z = \frac{-1+i}{1+i}$ (i je imaginarna jedinica), odredite $\operatorname{Re}(z^{2017})$.

Rješenje:

3 boda

10. Uprostite izraz $(a^{-1} + b^{-1})ab(b^2 - a^2)^{-1}$.

Rješenje:

2 boda

- 11.** Data je funkcija $f(x) = (1-p)x^2 - p(p+2)x + p^2$, ($p \in \mathbb{R} \setminus \{1\}$). Odredite vrijednost parametra p tako da funkcija nema realnih nula.

Rješenje:

4 boda

12. Riješite jednačinu $5^{\frac{x-1}{3}} = \sqrt[4]{0,2^{x+1}}$.

Rješenje:

3 boda

13. Riješite jednačinu $\log(x-2) + 2\log(x+1)^{\frac{1}{2}} = 1$.

Rješenje:

5 bodova

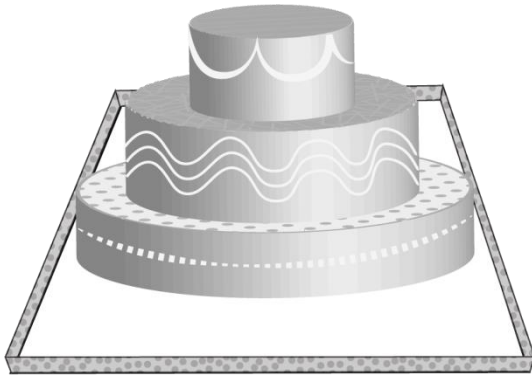
14. Dokažite da važi $\sin(x-y)\sin(x+y) = \sin^2 x - \sin^2 y$.

Rješenje:

3 boda

15.

Trospratnu toru kao na crtežu treba prekriti dekor masom. Kod torte je najveći prečnik 30 cm , a svaki naredni je za 10 cm manji. Visina „prvog sprata“ je 10 cm , a svakog sljedećeg je za 5 cm veća. Izračunajte koliku površinu torte treba prekriti dekor masom.

Rješenje:

4 boda

- 16.** Neka prava p sadrži tačke $A(4,7)$ i $B(0,3)$. Odredite ugao koji prava zaklapa sa pozitivnim dijelom x - ose.

Rješenje:

2 boda

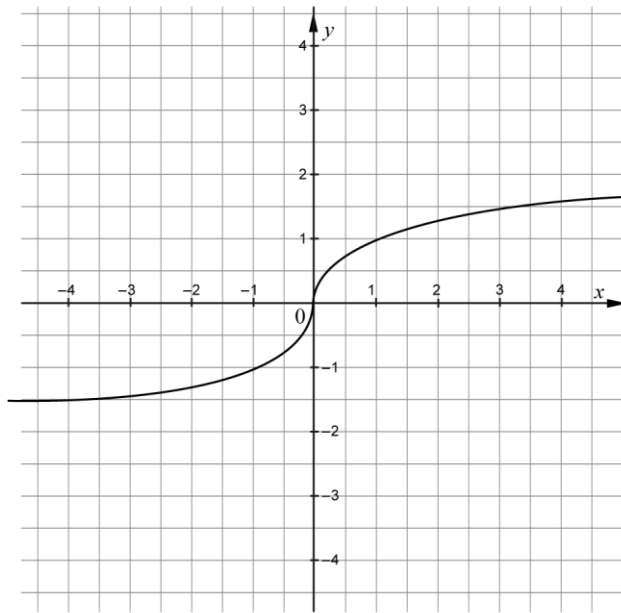
- 17.** Odrediti jednačinu kružne linije kojoj je centar na x -osi, dodiruje y -osu i sadrži tačku $A(8,4)$.

Rješenje:

4 boda

18.

U datom koordinatnom sistemu je prikazan grafik funkcije $f(x) = \sqrt[3]{x}$.

a) Odredite funkciju $f^{-1}(x)$ koja je inverzna datoj funkciji.

1 bod

b) Koristeći isti koordinatni sistem skicirajte grafik funkcije $f^{-1}(x)$.

1 bod

c) Zapišite intervale na kojima je $f^{-1}(x) > f(x)$.

1 bod

Rješenje:

19. Neka su aritmetički nizovi (a_n) i (b_n) zadati na sljedeći način:

(a_n) : **161, 157, 153, 149, 145,...**

(b_n) : **0, 3, 6, 9, 12,...**

Postoji broj koji se nalazi na istom rednom mjestu u oba niza. Koji je po redu to broj?

Napomena: Neophodan je postupak rješavanja.

Rješenje:

3 boda

20. U kutiji se nalazi 8 kuglica od kojih je 6 plavih. Ako iz kutije izvlačimo 4 kuglice, kolika je vjerovatnoća da su među njima 3 plave?

Rješenje:

3 boda

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9